

Πλαίσιο για την διαμόρφωση Εθνικής πολιτικής Βιβλιοθηκών

Εισαγωγή

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2007 στα γραφεία της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ) πραγματοποιήθηκε μια συνάντηση στην οποία προσκλήθηκαν να παραστούν άτομα από το χώρο των βιβλιοθηκών. Στην συνάντηση αυτή η κ. Χριστίνα Κυριακοπούλου εξέφρασε τον προβληματισμό της ένωσης από την απουσία εθνικής πολιτικής βιβλιοθηκών στην Ελλάδα και ζήτησε την συγκρότηση μιας επιτροπής η οποία θα αναλάβει να κάνει μια σχετική εισήγηση.

Από τα παρευρισκόμενα μέλη της συνάντησης εξελέγησαν ως μέλη της επιτροπής οι:

- i. Φίλιππος Τσιμπόγλου,
- ii. Μάγδα Τσουμή,
- iii. Ματίνα Τσάφου,
- iv. Αλεξάνδρα Παπάζογλου,
- v. Σαράντος Καπιδάκης,
- vi. Εύα Σεμερτζάκη,
- vii. Μιχάλης Τζεκάκης

Έργο της Επιτροπής είναι η σύνταξη πρότασης για τη σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών το οποίο θα χαράξει την πολιτική και θα συμβάλει αποτελεσματικά στη συντονισμένη ανάπτυξη των βιβλιοθηκών και των κέντρων πληροφόρησης της χώρας.

Ιστορική αναδρομή

Η ιδέα ίδρυσης ενός Εθνικού Συμβουλίου ανάπτυξης των ελληνικών βιβλιοθηκών δεν είναι καινούργια. Σχετικές προσπάθειες είχαν γίνει και στο παρελθόν.

Ως πρώτη προσπάθεια αναφέρεται αυτή κατά την περίοδο πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όπου ιδρύθηκε και δραστηριοποιήθηκε το «**Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών της Ελλάδος**» IV. 5138/1931, αποστολή του οποίου αποτελούσε «η οργάνωση, η ειδίκευση και υπό ενιαίο πνεύμα διαρρύθμιση των εν Ελλάδι Βιβλιοθηκών συμφώνως προς τας συγχρόνους αρχάς της βιβλιοθηκονομίας»

Μετά από αυτόν τον νόμο, σημαντικός σταθμός στην προσπάθεια περαιτέρω ανάπτυξης και οργάνωσης των βιβλιοθηκών υπήρξε ο Ν. 1362/3343 «Περί ίδρύσεως, ανασυγκροτήσεως και ενιαίας οργάνωσης των ανά το κράτος βιβλιοθηκών.

Στη συνέχεια δημοσιεύτηκαν μόνο μεμονωμένα

διατάγματα που σχετίζονται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό με τις βιβλιοθήκες, όπως:

α) 3338.Ν. 2121 «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα ΦΕΚ 25/Α/4-3-93.

β) 3337-2001. Συλλογικός Κατάλογος. Νόμος υπ' αριθ. 3404, Αρ. Φύλλου 260 -άρθρο 17, το 2005 η ΚΕΑΒ μετονομάστηκε σε «Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ)».

γ) 2003. «Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών: συμπλήρωση Υπουργικής Απόφασης.» *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*. Τχ. 2, αρ. φύλλου 1328.

δ) 2003. Πολιτική Ανάπτυξης και Διαχείρισης των Συλλογών των Δημοσίων Βιβλιοθηκών ΦΕΚ378_τ.Β' 6-4-2001.

ε) 2008. «Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, Δημόσιες Βιβλιοθήκες και άλλες διατάξεις: Νόμος υπ' αριθ. 3149.» *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*. Τχ. 1, αρ. φύλλου 141, κεφάλαιο Β'.

στ) 2008. «Κανονισμός Λειτουργίας Δημοσίων Βιβλιοθηκών.» *Εφημερίς της Κυβερνήσεως*. Τχ. 2, Αρ. φύλλου 1173.

ζ) 2003. Πολιτική Ανάπτυξης και Διαχείρισης των Συλλογών των Δημοσίων Βιβλιοθηκών ΦΕΚ378_τ.Β' 6-4-2001.

η) 2007. Συγκρότηση Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών ΦΕΚ 508/τ.ΥΕΘΟΔΦΔΕΔΤ/ Αριθμ. 133290/ΙΖ/.

θ) 2007. Ν.263 /άρθρο 240 / εδάφιο 9, ο οποίος με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών καταρτίζεται πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ της χώρας.

Ο ρόλος της ΕΕΒΕΠ στη χάραξη Εθνικής Πολιτικής

Η διαμόρφωση Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα απασχόλησε στο παρελθόν αρκετές φορές την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων από την αρχή της ύπαρξης και λειτουργίας της, ως ο μοναδικός εξουσιοδοτημένος φορέας ακόμη και σήμερα όσον αφορά την εκπροσώπηση των επαγγελματιών βιβλιοθηκονόμων του κλάδου μας. Οι προσπάθειες οι οποίες έγιναν στην κατεύθυνση αυτή ήταν η επεξεργασία σχεδίων - προτάσεων Νόμου γενικά για όλες τις βιβλιοθήκες, αλλά και ειδικά για τις επιμέρους κατηγορίες Βιβλιοθηκών. Όλες οι προτάσεις εντάσσονταν σε ένα συνολικό Εθνικό σχεδιασμό προκειμένου να υιοθετηθούν και θεσμοθετηθούν από την Πολιτεία για να αποτελέσουν Νόμο του κράτους, και στις διατάξεις των σχεδίων προέβλεπαν το καθεστώς για την

ύπαρξη, οργάνωση, λειτουργία αλλά και την ανάπτυξη των Βιβλιοθηκών στη χώρας μας.

Η ΕΕΒΕΠ έχει κάνει αρκετές προσπάθειες για τη σύσταση ενός Εθνικού συμβουλίου οι οποίες δεν έφθασαν στη μορφή Νομοθετήματος ή Διατάγματος. Μερικές από αυτές τις προσπάθειες είναι:

α) **1977. Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών.** Το σχέδιο του Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών προέβλεπε: Διεύθυνση Βιβλιοθηκών στο ΥΠΠΕ. Βιβλιοθηκονομικό Κέντρο. Τις διάφορες κατηγορίες Βιβλιοθηκών (Λαϊκές, Περιφερειακές, Νομαρχιακές, Δημοτικές, Κοινοτικές, Πρότυπες Ειδικές, Εκπαιδευτικές και Λαϊκές. Βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση. Προδιαγραφές Κτιριακών Εγκαταστάσεων και Εξοπλισμό. Στελέχωση προσωπικού.

β) **1977. Βιβλιοθηκονομικό Κέντρο.** Το σχέδιο για τη δημιουργία Βιβλιοθηκονομικού Κέντρου προέβλεπε: τη λειτουργία πέντε σχετικών Σχολών (Βιβλιοθηκονομίας, Αρχιονομίας, Επιστήμης Πληροφοριών, Τεκμηρίωσης, Συντήρησης και Παθολογίας Χάρτου). Την ύπαρξη και λειτουργία διαφόρων κατηγοριών βιβλιοθηκών, την επιμόρφωση και μετεκπαίδευση των Βιβλιοθηκονόμων καθώς και το πλαίσιο συνεργασίας των διαφόρων βιβλιοθηκών. Οι φορείς και Ινστιτούτα τα οποία θα συνεργάζονταν με το Κέντρο ήταν (ΕΣΥΕ, ΕΚΚΕ, ΕΟΕΧ κλπ.)

γ) **1992. Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών(ΕΔΒ).** Η Πρόταση Νόμου για τη δημιουργία Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών το 1992 προέβλεπε σύμφωνα με τις επεξεργασμένες προτάσεις της ΕΕΒΕΠ (ΕΒΕ) τα παρακάτω: το Εθνικό Δίκτυο θα αποτελούν η Εθνική Βιβλιοθήκη, η Βιβλιοθήκη της Βουλής, τα δίκτυα Ακαδημαϊκών - Ειδικών -

3

Λαϊκών - Σχολικών - Ειδικών Κατηγοριών Κοινού (τυφλοί) βιβλιοθηκών. Κριτήρια για την ένταξη των βιβλιοθηκών στο δίκτυο.

δ) **3338. Ελληνικό Δίκτυο Δημοτικών Βιβλιοθηκών.** Το Ελληνικό Δίκτυο Δημοτικών Βιβλιοθηκών λειτούργησε με τη νομική μορφή της Κοινοπραξίας. Προέβλεπε τη συνεργασία των Υπουργείων Εσωτερικών, Παιδείας, Πολιτισμού και της ΚΕΔΚΕ. Το πρόβλημα για τη λειτουργία του εν λόγω δικτύου οφείλετε στη πλημμυρή εκπροσώπηση στα όργανα των επαγγελματιών βιβλιοθηκονόμων με αποτέλεσμα οι αιρετοί λόγω της έλλειψης τεχνογνωσίας να οδηγήσουν το δίκτυο στην απομάκρυνση από τους αρχικούς σχεδιασμούς και στόχους όπως η διαμόρφωση Εθνικής Πολιτικής των Λαϊκών Βιβλιοθηκών, ο Συλλογικός Κατάλογος, κλπ. Το Δίκτυο σήμερα παραμένει ανενεργό και υφίσταται μόνο στα χαρτιά.

Παρά τις σημαντικές και πρωτοποριακές προτάσεις σχέδια - Νόμου για την εποχή την οποία διατυπώθηκαν από εκλεκτούς συναδέλφους,

πολλοί δυστυχώς από αυτούς δε βρίσκονται εν ζωή σήμερα, καμιά δεν υιοθετήθηκε από την πολιτεία. Το αποτέλεσμα είναι να υπάρχει τον 21^ο αιώνα στην Ελλάδα, μια χώρα με την πλουσιότερη ίσως πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά σε ολόκληρο τον κόσμο, μεγάλο έλλειμμα σε θεσμούς στο πλαίσιο ενός Εθνικού Στρατηγικού Σχεδιασμού για τις Βιβλιοθήκες.

Εθνικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών

4.3 Αναγκαιότητα σύστασης του Συμβουλίου

Ιστορικά κυρίως γεγονότα ανέστειλαν την πρόοδο των ελληνικών βιβλιοθηκών στη σύγχρονη εποχή, με αποτέλεσμα η χώρα μας διεθνώς να συγκαταλέγεται στις χώρες με τον βραδύτερο ρυθμό ανάπτυξης και εξέλιξής τους. Οι ελληνικές βιβλιοθήκες παρουσιάζουν πολλά προβλήματα οργάνωσης και λειτουργίας αλλά και εμπλουτισμού και παροχής υπηρεσιών. Ένας από τους κύριους λόγους της επιβράδυνσης της εξέλιξης είναι η έλλειψη κρατικής πολιτικής ανάπτυξης των βιβλιοθηκών και των άλλων μονάδων πληροφόρησης.

Χάρη στο όραμα Ελλήνων ευεργετών ιδρύθηκε και λειτουργεί η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος. Ακολούθησε η ίδρυση και λειτουργία ειδικών βιβλιοθηκών και βιβλιοθηκών στα ελληνικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Οι λαϊκές βιβλιοθήκες που λειτουργούν στην Ελλάδα, με την πραγματική έννοια της φράσης, είναι πολύ λιγότερες από αυτές που απαιτούνται. Υπάρχουν αρκετές οι οποίες αναφέρονται σε κάποια διατάγματα ή δικαστικές αποφάσεις, ως απέλπιδες προσπάθειες Ελλήνων οραματιστών αλλά χωρίς προοπτική εξέλιξης.

Η παρουσία των βιβλιοθηκών αυτών θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη του θεσμού, με την συμπληρωματική ίδρυση των απαραίτητων λαϊκών βιβλιοθηκών, τον εμπλουτισμό των συλλογών τους, την οργάνωσή τους σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και την κρατούσα πρακτική, και την παροχή των υπηρεσιών τους σε όλες τις κατηγορίες των χρηστών τους.

Οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες αποτελούν κοινωνικό αγαθό, το οποίο παρέχεται από την πολιτεία. Η ελληνική πολιτεία μέχρι σήμερα δεν έχει αναγνωρίσει τον ρόλο των βιβλιοθηκών και δεν έχει καταβάλει τις απαραίτητες προσπάθειες για την ανάπτυξή τους. Αυτό οφείλεται εν μέρει στην πολυδιάσπαση των υπηρεσιών στις οποίες υπάγονται ακόμα και ομοειδείς βιβλιοθήκες. Η έλλειψη αυτή θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να αντιμετωπιστεί με την ίδρυση και λειτουργία ενός Εθνικού Συμβουλίου

Βιβλιοθηκών, το οποίο θα συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη των ελληνικών βιβλιοθηκών και των άλλων μονάδων πληροφόρησης και θα συντονίσει τις ενέργειες τους.

4.2 Αποστολή Εθνικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών

Αποστολή του Εθνικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών είναι η χάραξη Εθνικής Πολιτικής και υποστήριξη του έργου των βιβλιοθηκών σε εθνικό επίπεδο, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες προκλήσεις και εξελίξεις της διαχείρισης της πληροφορίας και στην ενδυνάμωση του ρόλου τους στην ελληνική κοινωνία.

4.2.1 Σκοπός του Συμβουλίου

Σκοπός του Συμβουλίου είναι ο προσδιορισμός των ενεργειών που πρέπει να αναλάβει η ελληνική πολιτεία, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των ειδών των βιβλιοθηκών της χώρας, και να επιτύχουν τους στόχους τους. Οι ενέργειες αυτές συνοψίζονται στο να στηρίζουν:

τη διεξαγωγή υψηλού επιπέδου έρευνας με την αποτελεσματική οργάνωση των βιβλιοθηκών,

τη θεσμοθετημένη εκπαίδευση με την αποτελεσματική οργάνωση των βιβλιοθηκών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης,

τη δια βίου μάθηση με τη συμμετοχή εκπαιδευτικών αλλά και των λαϊκών βιβλιοθηκών,

την επαγγελματική ενημέρωση και στήριξη των διαφόρων επαγγελματιών, την προβολή του πολιτιστικού και πολιτισμικού πλούτου όλων των περιοχών της χώρας, τη συμβολή τους στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των επιμέρους περιοχών, αλλά και του συνόλου της χώρας μας, την αποτελεσματική οργάνωση των λαϊκών (δημοτικών και κοινοτικών βιβλιοθηκών ή των βιβλιοθηκών συλλόγων και σωματείων).

4.2.2 . Στόχοι του Συμβουλίου

Το Συμβούλιο θα στοχεύει μεταξύ άλλων στο:

Να μελετηθεί η παρούσα κατάσταση και το επίπεδο ανάπτυξης όλων των ειδών των βιβλιοθηκών που λειτουργούν στη χώρα.

Να καθοριστούν τα επιθυμητά επίπεδα ανάπτυξης και απόδοσης των διαφορετικών ειδών βιβλιοθηκών της χώρας, προκειμένου αυτές να ανταποκριθούν στους στόχους τους. Από τα επιθυμητά επίπεδα ανάπτυξης θα προκύψουν οι ελληνικές κατευθυντήριες οδηγίες.

Να εξασφαλίζεται ο μηχανισμός ο οποίος θα παρέχει τη δυνατότητα στις ελληνικές βιβλιοθήκες να εναρμονίζουν τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητά τους με τις διεθνείς εξελίξεις του κλάδου.

Να καθορίζονται τα πλαίσια συνεργασίας είτε ανά είδος βιβλιοθήκης, είτε ανά περιοχή, είτε στο σύνολό τους.

Να δημιουργηθεί το θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης και ό,τι άλλο είναι απαραίτητο για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Να καταρτίζεται η στρατηγική ανάπτυξης του συνόλου των βιβλιοθηκών της χώρας.

Να παρέχονται συμβουλές προς τους αρμόδιους κρατικούς φορείς για την έκδοση νόμων, διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων σχετικών με τις βιβλιοθήκες.

Να συντονίζονται δράσεις και ενέργειες σχετικές με τις βιβλιοθήκες.

Να συντάσσονται κατευθυντήριες οδηγίες, προδιαγραφές και πρότυπα, που απευθύνονται σε όλα τα είδη των βιβλιοθηκών ή σε ορισμένα από αυτά.

Να διαχειρίζεται και να συντονίζει εθνικά και κοινοτικά προγράμματα και έργα για τις βιβλιοθήκες.

Να παρέχει συμβουλές και ενημέρωση στις βιβλιοθήκες.

Να παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις στη βιβλιοθηκονομία και επιστήμη της πληροφόρησης και να φροντίζει για την έγκαιρη προσαρμογή των εξελίξεων στις ελληνικές βιβλιοθήκες.

Να φροντίζει την εκπροσώπηση των ελληνικών βιβλιοθηκών, σε διεθνή βιβλιοθηκονομικά φόρα.

Να διενεργεί έρευνες και να παράγει επιστημονικό έργο για θέματα βιβλιοθηκών.

Η Επιτροπή για την Εθνική Πολιτική Βιβλιοθηκών πιστεύει ότι η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη λειτουργία των βιβλιοθηκών επιβάλλεται να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, από την αρμόδια κρατική υπηρεσία (την ΕΣΥΕ) η οποία έχει την αρμοδιότητα διεξαγωγής κάθε είδους ποσοτικής έρευνας στην Ελληνική Επικράτεια. Για το λόγο αυτό ήρθε σε συνεννόηση με την ΕΣΥΕ και πρότεινε τη βελτίωση του ισχύοντος ερωτηματολογίου που θα αποσταλεί στις βιβλιοθήκες για την έρευνα του 2008. Για το επόμενο έτος μπορούν να προταθούν περισσότερες αλλαγές. Τις ειδικευμένες έρευνες είναι απαραίτητο να τις αναλάβει φορέας ο οποίος ανήκει στον τομέα της πληροφόρησης. Σήμερα αρμόδιος φορέας στον τομέα της πληροφόρησης είναι το ΕΚΕΒΙ.

4.2.3 Σύσταση, σύνθεση και τρόπος λειτουργίας του Συμβουλίου

Η ΕΕΒΕΠ έχει προβληματιστεί ιδιαίτερα ως προς το θεσμικό πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών. Εξετάζεται η δυνατότητα που θα έχει το Συμβούλιο με διαφορετικές νομικές μορφές.

4.2.4 Ερωτήματα και προβληματισμοί για τον φορέα και γενικότερα την προώθηση των βιβλιοθηκών

Τι έχει γίνει μέχρι τώρα και τι πρέπει να απασχολήσει το συμβούλιο

4.2.4.1 Θέσεις

Η ΕΕΒΕΠ και η Επιτροπή «Εθνική Πολιτική για τις Ελληνικές Βιβλιοθήκες» Βιβλιοθηκών ξεκινά από τις θέσεις:

Οι βιβλιοθήκες όλων των **κατηγοριών** μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη κρίσιμων τομέων της **επιστήμης, κοινωνίας, οικονομίας και πολιτισμού**.

Οι δυνατότητες **προσφοράς** των βιβλιοθηκών και οι ανάγκες **αξιοποίησής** τους ενισχύονται με την εξέλιξη των **τεχνολογιών** τηλεπικοινωνιών και πληροφόρησης και τη σταθερή πορεία προς μια **κοινωνία της γνώσης**.

Οι προοπτικές αυτές αναστέλλονται από την ύπαρξη χρόνιων **προβλημάτων** που εμποδίζουν την ανάπτυξη των ελληνικών βιβλιοθηκών. Η υστέρηση έναντι των υπολοίπων χωρών, παλαιών και νεώτερων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξάνεται συνεχώς.

Τα προβλήματα αυτά ομαδοποιούνται σε

α. **Κοινά:** που εμφανίζονται σε όλες τις κατηγορίες (στελέχωση, προϋπολογισμοί, θεσμικό πλαίσιο ή θεσμική κατοχύρωση της ύπαρξης και λειτουργίας, θέματα πνευματικών δικαιωμάτων, επικάλυψη μη παραγωγικών δράσεων και ταυτόχρονα αδυναμία ανάληψης κρίσιμων και παραγωγικών δράσεων, συνεργασίες εντός και εκτός κατηγοριών, δια βίου μάθηση προσωπικού, υιοθέτηση προτύπων, παρακολούθηση παρέμβαση στις διεθνείς εξελίξεις, προσαρμογή σε εξελίξεις κλπ.)

β. **Ιδιαίτερα:** που χαρακτηρίζουν κυρίως συγκεκριμένες κατηγορίες όπως έλλειψη συντονιστικού φορέα, ειδικευμένο προσωπικό, εξοπλισμός, δικτύωση και διαδικτυακή παρουσία ή ακόμη και πρόσβαση κλπ.

5. Η φύση των παραπάνω προβλημάτων καθιστά αδύνατη τη λύση σε επίπεδο μεμονωμένης βιβλιοθήκης. Στις πλείστες περιπτώσεις οι λύσεις δεν βρίσκονται καν εντός της κατηγορίας αλλά στη συνεργασία και το συντονισμό διαφορετικών κατηγοριών και σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα συστημικής ιεραρχίας.

Οι βιβλιοθήκες όλων των κατηγοριών δεν πρέπει να θεωρούνται μεμονωμένες οντότητες αλλά δρώντα συστατικά του **συστήματος** ελληνικών βιβλιοθηκών. Η επίλυση των υφιστάμενων αλλά και των μελλοντικών προβλημάτων μπορεί να προέρχεται από ένα φορέα που από τη σύνθεσή του είναι υποχρεωμένος να αντιμετωπίσει τα προβλήματα με τον αντίστοιχο τρόπο.

Οι λόγοι αυτοί συνηγορούν στη δημιουργία ενός ενιαίου φορέα που θα εξυπηρετεί την ανάπτυξη όλων των κατηγοριών βιβλιοθηκών. Ο φορέας αυτός μπορεί να είναι το **Συμβούλιο Εθνικής**

Πολιτικής Βιβλιοθηκών.

Ορισμένα από τα ερωτήματα τα οποία εγείρονται είναι:

4.2.4.2 Αποστολή του φορέα

Θα είναι μόνο η **χάραξη** εθνικής πολιτικής ή και η **εξασφάλιση** της **υλοποίησης** αυτής της πολιτικής;

4.2.4.8 Ο ρόλος του φορέα

Θα είναι **συμβουλευτικός** (αν ναι σε ποιους;) εκτελεστικός (από ποιους;), ή διαχειριστικός (τι θα διαχειρίζεται;). Ο φορέας θα είναι μόνο συμβουλευτικό όργανο ή θα έχει οικονομική αυτοδυναμία και δυνατότητες χρηματοδότησης οριζόντιων δράσεων, διαρκών επιτροπών κλπ;

4.2.4.4 Θεσμικό πλαίσιο του φορέα

Ο φορέας θα είναι μια **ανεξάρτητη αρχή** ή ένα **διυπουργικό όργανο**; Η

αποτελεσματικότητα στην εκτέλεση της αποστολής θα πρέπει να είναι το βασικό κριτήριο. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι ο φορέας δεν μπορεί να ανήκει σε ένα Υπουργείο. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε πιθανόν να καλύψει λύσεις που είναι εφικτές στο ιεραρχικό επίπεδο μιας κατηγορίας, αυτής του συγκεκριμένου Υπουργείου, αλλά όχι πέραν αυτού. Τα πιθανά υπουργεία είναι τουλάχιστον έξι, όσα δηλαδή χρηματοδοτούν και συντηρούν βιβλιοθήκες: Παιδείας, Εσωτερικών, Υγείας, Πολιτισμού, Ανάπτυξης, Εθνικής Άμυνας. Κεντρικός στόχος του φορέα θα είναι η εξασφάλιση σχεδιασμού και υλοποίησης μιας εθνικής πολιτικής για τις βιβλιοθήκες, η ανάδειξη προτεραιοτήτων, η διασύνδεση με το διεθνές γίνεσθαι στο χώρο της πληροφόρησης και της Βιβλιοθηκονομίας, και η σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές εξελίξεις.

4.2.4.5 Ενεργή συμμετοχή

Η περιπλοκότητα των θεμάτων δεν επιτρέπει την από καθέδρας προσέγγιση για την επίλυσή τους. Απαιτείται η συστηματική και ενεργή συμμετοχή οργανωμένων συνόλων των επιμέρους κατηγοριών (δημοκρατική διάσταση) και η συμμετοχή των επαϊόντων, επιστημόνων του χώρου (επιστημονική διάσταση). Αν τα οργανωμένα αυτά σύνολα δεν υπάρχουν ακόμη (π.χ. Δημοτικές, Ιατρικές Βιβλιοθήκες κλπ), πρέπει να δημιουργηθούν άμεσα. Η ΕΕΒΕΠ και τα κατ'ιδίαν μέλη των κατηγοριών οφείλουν να κινητοποιήσουν τις δυνάμεις του χώρου τους για τη δημιουργία τους. Η διαδικασία αυτή πρέπει να ξεκινήσει αμέσως παρότι - ή ακριβώς επειδή - είναι μακρόχρονη. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των

Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που χρειάστηκαν μια δεκαπενταετία συνεχών προσπαθειών για να βρεθούν στην αρχή μιας οργανωμένης δράσης που ακόμη δεν έχει ολοκληρωθεί και κατοχυρωθεί. Έχουν κατά καιρούς προταθεί να δημιουργηθούν Σύνδεσμοι Δημοτικών, Ιατρικών, Ειδικών, Τέχνης, Περιφερειακών κλπ Βιβλιοθηκών. Κύριο μέλημα των επιμέρους συνδέσμων θα αποτελεί η ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων της κατηγορίας, η επεξεργασία και σύνταξη προτάσεων και η επίλυση των προβλημάτων της κατηγορίας. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και οι ιδιαιτερότητες, τα προβλήματα, οι προκλήσεις και οι δυνατότητες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

4.2.4.6 Σύνθεση του φορέα.

Εκπροσώπηση εμπλεκόμενων φορέων, προσωπικοτήτων ή μεικτό σύστημα; Η εκπροσώπηση φορέων μπορεί να θεσμοθετηθεί στη λειτουργία του συμβουλίου; Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σύνθεσης υφιστάμενων σχημάτων (ΕΚΕΒΙ, ΑΔΙΠ, Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας κλπ) μπορεί να φανεί πολύ βοηθητική.

4.2.4.7 Οργάνωση λειτουργία του φορέα.

Η λειτουργία μπορεί να στηριχθεί σε δημιουργία **Διαρκών θεματικών Επιτροπών** σε κρίσιμα ή διαχρονικά προβλήματα. Μπορεί επίσης να υιοθετηθεί η μεθοδολογία της πράσινης και λευκής βίβλου:

Βήμα 1. Συντάσσεται από μια Επιτροπή **πράσινη βίβλος** η οποία περιλαμβάνει **έκθεση** των προβλημάτων και τις προτεινόμενες εναλλακτικές **λύσεις**.

Βήμα 2. Δημοσιοποίηση της έκθεσης

Βήμα 3. Διαβούλευση. Η Επιτροπή δέχεται γραπτές ή προφορικές εισηγήσεις και **αξιοποιεί τη γνώμη** όλων όσων επιθυμούν να εκφράσουν άποψη για το ζήτημα.

Βήμα 4. Συντάσσεται **λευκή βίβλος με την προτεινόμενη λύση**.

Βήμα 5. Δημοσιοποίηση της λευκής βίβλου

Βήμα 6. Διαβούλευση. Η Διαρκής Επιτροπή δέχεται γραπτές ή προφορικές εισηγήσεις και αξιοποιεί τη γνώμη όλων όσων επιθυμούν να εκφράσουν άποψη για το ζήτημα.

Βήμα 7. Συντάσσεται η τελική πρόταση

4.2.4.8 Θεσμική κατοχύρωση

Θεσμική κατοχύρωση της δημιουργίας του φορέα με ανάλογη νομοθετική πράξη (νόμο, διάταγμα κλπ), στον οποίο θα ορίζονται η επωνυμία, έδρα, αποστολή, οι πόροι, η λειτουργίες και δραστηριότητες, οι γενικοί στόχοι, το θεσμικό

πλαίσιο λειτουργίας, οι κανόνες χρηματοδότησης, το πλαίσιο και οι διαδικασίες στελέχωσης

4.2.4.3 Οικονομική διάσταση.

Διακριτή πρόνοια στον κρατικό προϋπολογισμό. Το θεσμικό πλαίσιο του φορέα πρέπει να επιτρέπει τη συμμετοχή και διεκδίκηση κονδυλίων πέραν του κρατικού προϋπολογισμού, την δυνατότητα συντονισμού από επιμέρους κατηγορίες σε έργα κοινής δράσης και εφαρμογής. Η χρηματοδότηση εκπόνησης μελετών, ανάπτυξη τεχνολογικών εργαλείων κοινής χρήσης πρέπει να περιλαμβάνεται μέσα στις δυνατότητες αρμοδιότητας του φορέα.

4.2.4.30 Πρώτοι στόχοι του φορέα.

Η σύνταξη σχεδίου ανάπτυξης του, η διατύπωση βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων. Η οργάνωση μηχανισμού εκπροσώπησης κατηγοριών, η έναρξη οργανωμένου διαλόγου και η ιεράρχηση προτεραιοτήτων. Η στελέχωση. Οποιοσδήποτε και να είναι ο ρόλος θα πρέπει να διαθέτει ακριβή, επίκαιρα και ενημερωμένα στοιχεία για τη λήψη αποφάσεων. Μια από τις πρώτες ενέργειες ενός τέτοιου φορέα θα πρέπει να είναι η οργάνωση και θεσμοθέτηση μηχανισμών **καταγραφής δεδομένων** που αφορούν όλες τις πτυχές των βιβλιοθηκών και η επεξεργασία τους για την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα υποστηρίζουν τη λήψη τεκμηριωμένων και ορθολογικών αποφάσεων. Διερεύνηση για την ανάδειξη κρίσιμων θεμάτων για τη λειτουργία και ανάπτυξη του συστήματος των βιβλιοθηκών και συγκρότηση στρατηγικών συμμαχιών.

Θέματα που επίσης θα εξεταστούν είναι: οι βιβλιοθηκονομικές ανάγκες και επιμόρφωση, η στελέχωση, η σχέση των βιβλιοθηκών με το εξωτερικό, χρονοδιαγράμματα επίτευξης στόχων, ειδικοί στόχοι ανά κατηγορία, μηχανισμός παρακολούθησης και ανατροφοδότησης, οι δυνατότητες και οι ρόλοι της Εθνικής Βιβλιοθήκης, του ΣΕΑΒ και της ΕΕΒΕΠ, των Ερευνητικών Ιδρυμάτων και των Δήμων καθώς των ειδικών και σχολικών βιβλιοθηκών, η εκπροσώπηση (εξουσιοδοτημένοι βιβλιοθηκονόμοι εκπρόσωποι φορέων, οργάνωση εκπροσώπων σε συνδέσμους [κοινοπραξίες]), τα ευρωπαϊκά προγράμματα.

4.2.4.11 Ομάδα Στήριξης

Η ομάδα στήριξης αποτελεί την διεύρυνση της επιτροπής της ΕΕΒΕΠ, που έχει σκοπό να αναδείξει τους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για θέματα εθνικής πολιτικής στις βιβλιοθήκες, να τους προβληματίσει και να τους δώσει τις τεχνολογικές δυνατότητες να ανταλλάξουν ιδέες και γνώσεις. Τα μέλη της ομάδας στήριξης μπορούν να

συμμετέχουν σε ομάδες σχολιασμού, που δημιουργούνται με σκοπό να αντιμετωπίσουν πληρέστερα ένα συγκεκριμένο καίριο θέμα.

Η ομάδα στήριξης δεν είναι μόνο ένα εργαλείο της επιτροπής για την λειτουργία της, αλλά και ένα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα της. Ο ρόλος της θα έχει διάρκεια και μετά το τέλος της θητείας της επιτροπής της ΕΕΒΕΠ, όπου εκτός από τη συνέχιση του ρόλου της ως εργαλείο ζύμωσης των ιδεών για θέματα εθνικής πολιτικής στις βιβλιοθήκες, στόχος είναι να αποτελεί και ένα εργαλείο ζύμωσης των ανθρώπων, ικανών ενημερωμένων για να υπηρετήσουν στα οριζόμενα σχετικά συμβούλια, ώστε οι υπηρετούντες σε αυτά να έχουν πραγματική γνώση και άποψη για τις καταστάσεις, και έτσι ο ρόλος τους να είναι ουσιαστικός και αποτελεσματικός.

Η επιτροπή ενθαρρύνει τη συμβολή όσο περισσότερων μελών του χώρου των Βιβλιοθηκών, που θα αποτελέσουν την Ομάδα Στήριξης, και να αξιοποιήσει την εμπειρία και τη συμβολή τους. Η λειτουργία της Ομάδας Στήριξης είναι σημαντικό τμήμα της όλης προσπάθειας, σε αυτή μπορούν να συμμετέχουν όσοι θέλουν και μπορούν να συμμετέχουν στην επίτευξη των στόχων της

επιτροπής. Η ομάδα στήριξης χρησιμοποιεί κατ' αρχάς τεχνολογικά μέσα, για αποτελεσματική και άμεση επικοινωνία.

Για την Επιτροπή Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης:

Πρόεδρος:

Δρ. Φίλιππος Τσιμπόγλου, Διευθυντής της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου, Συντονιστής του Συλλογικού Καταλόγου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Μέλη:

- 1. Μάγδα Τσουμή**, Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης ΕΚΕΒΙ
- 2. Σταματίνα Τσάφου**, Αναπληρώτρια. Καθηγήτρια του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας & Συστημάτων Πληροφόρησης του ΤΕΙ Αθήνας
- 3. Αλεξάνδρα Παπάζογλου**, Διευθύντρια Βιβλιοθήκης Ελληνοαμερικανικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, Μέλος Δ.Σ Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ψυχικού
- 4. Σαράντος Καπιδάκης**, Καθηγητής του Τμήματος Αρχειονομίας -Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου
- 5. Εύα Σεμερτζάκη**, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Βιβλιοθήκης της Τράπεζας της Ελλάδος, Συντάκτρια του ηλεκτρονικού περιοδικού «Συνεργασία»
- 6. Μιχάλης Τζεκάκης**, Υπεύθυνος Προγράμματος Ψηφιοποίησης Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων